

SYLLABUS I LËNDËS DIALEKTOLOGJI E GJUHËS SHQIPE

Të dhënat bazike të lëndës		
	Universiteti	Universiteti i Prizrenit “Ukshin Hoti”
1	Fakulteti/Departamenti	Fakulteti i Filologjisë/Gjuhë dhe Letërsi Shqipe
2	Titulli i lëndës	Dialektologji e gjuhës shqipe
3	Niveli	Bachelor
4	Statusi i lëndës	Obligative
5	Viti i studimeve	Viti III, semestri V
6	Numri i orëve në javë	2+2
7	Vlera në KREDI-ECTS	6
8	Koha/lokacioni	Semestri dimëror
9	Mësimdhënësi i lëndës	Prof. asoc. dr. Flamur Shala
10	Detajet kontaktuese	flamur.shala@uni-prizren.com
11	Përshkrimi i lëndës	Objekti i dialektologjisë janë dialektet shoqërore, njësitë dialektore. Lidhjet e dialektologjisë me shkencat e tjera. Mënyrat e përshkrimit të dialekteve. Degëzimi dialektor i gjuhës shqipe dhe studimi i tij: Baza e përbashkët e dy dialekteve. Gegërishtja dhe nëndialektet e saj. Toskërishtja dhe nëndialektet e saj. Ndikimi i faktorëve jashtëgjuhësorë në ndarjen dialektore të shqipes. Dialektet në rrjedhë të kohës. Dallimet dhe ngjashmëritë fonetike e fonologjike Dallimet dhe ngjashmëritë morfologjike, Ngjashmëritë dhe dallimet leksikore e frazeologjike: Fjalët krahinore e dialektore dhe leksiku i shqipes standarde. Frazeologjizmat dialektorë – pronë e shqipes letrare dhe standarde. Tiparet gjuhësore të grupeve të të folmeve: Gegërishtja verilindore. Gegërishtja veriperëndimore. Gegërishtja qendrore. Gegërishtja e Shqipërisë së Mesme. Të folmet kalimtare. Toskërishtja veriore. Toskërishtja jugore. Labërishtja. Çamërishtja. Marrëdhëniet e dialekteve me gjuhën standard.
12	Qëllimi i lëndës	Lënda ka për qëllim që studentët: -Të njihen me dialektologjinë si shkencë, metodat e vjeljes së materialit dialektor, transkriptimin e transliterimin, marrëdhëniet e dialekteve me shqipen standarde. -Të njihen me ndarjen dialektore të shqipes, me dallimet dhe ngjashmëritë dialektore në fushën e fonetikës e të fonologjisë, të morfologjisë e të leksikut. -Nxitja dhe zhvillimi i shkathtësive për të kuptuar, krahasuar, gjykuar, analizuar e sintetizuar. të aftësohen për punë kërkimore-shkencore në fushën e dialektologjisë shqiptare e të onomastikës; -Nëpërmjet kësaj lëndeje do të përpiqemi te studentët të nxisinim dhe të zhvillojmë shkathtësitë për të kuptuar, krahasuar, gjykuar, analizuar e sintetizuar.
13	Rezultatet e të nxënit:	Pas përfundimit të suksesshëm të lëndës, studenti: 1. Di për data dhe ngjarje të rëndësishme që lidhen me historinë e filleve të dialektologjisë së gjuhës shqipe; 2. Përshkruan tipare gjuhësore të dialekteve dhe veprave të autorëve para standardizimit të shqipes;

		3. Aplikon teoritë gjuhësore për studimin e te folmeve të gjuhës shqipe; 4. Krahason përdorimin e gjuhës së shkruar dhe të folur; 5. Vlerëson rolin dhe rëndësinë e studimit të dialekteve të gjuhës shqipe; 6. Vjel material dialektor dhe hartojnë një punim profesional a punim seminarial e diplome për një territor të caktuar. 7. Shkruan dhe zhvillon punime seminarike.
Kontributi në ngarkesën e studentit		
Aktiviteti	Orë	Ditë/javë
Ligjërata	2	15
Ushtrime	2	15
Përgatitja e punimit të seminarit	1	15
Detyra –analizë gjuhësore	2	15
Parapërgatitja për testin e parë (gjysmësemestral)	1	15
Konsultime	1	15
Parapërgatitja për testin (provimi) përfundimtar	1	15
Totali		150 orë (6 ECTS)
14	Metodat e mësimdhënies:	Ligjërata, ushtrime, seminare, prezantime, bashkëbisedim, konkretizim.
15	Vlerësimi dhe notimi	Seminari, testi gjysmësemestral, prezantimi, testi përfundimtar. Testi gjysmësemestral ka -25 pikë Të gjitha aktivitetet -20 pikë (vijueshmëria, seminar, prezantime, detyra) Testi përfundimtar -55 pikë Total: 100 pikë Vlerësimi me pikë 01-49=5, 50-60 =6, 61-70=7, 71-80 = 8, 81-90 = 9, 91-100=10
	Literatura:	
16	Literatura bazë:	1. Gjinari, Jorgji - Shkurtaç, Gjovalin: Dialektologjia, Tiranë, 1997 (ribotuar më 2000). 2. Shkurtaç, Gjovalin: Dialektet e shqipes, Tiranë, 2012. 3. Hamiti, Asllan – Qamili, Ajten: Dialektologjia e gjuhës shqipe, UIShM, Shkup, 2014 4. ASHSh: Atlasi dialektologjik i gjuhës shqipe, vëllimi I, Napoli, 2007; vëllimi II, Napoli, 2008. 5. Shala, Flamur “E pakryera dialektore e gjuhës shqipe”, Prishtinë, 2016.
17	Literatura shtesë:	6. Thomai, Jani: Leksiku dialektor e krahinor në shqipen e sotme, ASHSh, IGjL, Tiranë, 2001. 7. Akademia e Shkencave e RSh, IGjL: Pyetësori (fonetikë, morfologji, sintaksë, leksik), Tiranë, 1993. 8. Akademia e Shkencave e RPSSH: Udhëzues për mbledhjen e fjalëve dhe shprehjeve të gjuhës shqipe, Tiranë, 1989. 9. Floqi, Spiro: Pyetësor për mbledhjen e materialit dialektor të gjuhës shqipe, Dialektologjia shqiptare I, Tiranë, 1971, f. 371- 447. Skica e monografi dialektore për të folmet shqipe
Plani i dizajnuar i mësimi:		
Java	Ligjërata	Ushtrime

Java e parë:	Objekti studimor i dialektologjisë; - Lidhjet e dialektologjisë me fonetikën, morfologjinë, sintaksën	Diskutim për të folmet shqipe
Java e dytë:	Rreth përkufizimit të dialektit; - Dialektologjia dhe etnografia	Rreth përkufizimit të dialektit; - Sociolekti dhe idiolekti Lidhjet e leksikologjisë me disiplina të tjera
Java e tretë:	Studimi i dialekteve; - Anketimet më të hershme me korrespondencë	Analizë teksti dialektor, duke vënë në dukje dallimet fonetike në mes dialekteve
Java e katërt:	Gjeografia gjuhësore; - Atlasi gjuhësorë i Europës	Ushtrime
Java e pestë:	Dallimet fonetike të zanoret dhe bashkëtingëlloret; -Zanoret e theksuara; - Zanoret e patheksuara; -Diftongjet dhe grupet e bashkëtingëlloreve në dy dialektet e shqipes	Ushtrime lidhur me tiparet e veçanta të shqipes Dallimet të zanoret dhe bashkëtingëlloret si dhe të diftongjet
Java e gjashtë:	Dallimet gramatikore në dialekte: të emri, mbiemri, përemri, folja (paskajorja dhe format aspektore të foljes)	Ushtrime - Dallimet gramatikore në dialekte
Java e shtatë:	Ndarja dialektore e shqipes; - Dialekti i toskërishtes; - Dialekti i gegërishtes; - Zona transitore (kalimtare)	Ushtrime për shtrirjen dialektore të të folmeve
Java e tetë:	Test gjysmësemestral	Ushtrime për test gjysmësemestral
Java e nëntë:	Rreth të folmeve arbëreshëve të Italisë 2	Analizë teksti dialektor nga të folmet e arbëreshëve të Italisë
Java e dhjetë:	E folmja e Arbneshëve të Zarës (Dalmaci)	Analizë teksti dialektor nga të folmet e diasporave
Java e njëmbëdhjetë:	E folmja shqipe e katundit Mandrica (Bullgari) E folmja e shqiptarëve të Ukrainës	Ushtrime për të folmet e diasporave
Java e dymbëdhjetë:	E folmja e kelemedasve të Peshterit	Analizë teksti lidhur me leksikun dialektor
Java e trembëdhjetë:	Leksiku dialektor	Tekstet dialektore-ushtrime
Java e katërmëdhjetë:	Tekste dialektore	Tekste dialektore dhe të gjuhës standarde
Java e pesëmbëdhjetë:	Gjuha standarde dhe dialektet, Formimi i gjuhëve kombëtare	Rekapitulim i lëndës me ushtrime
Politikat akademike dhe rregullat e mirësjelljes:		
Studenti duhet të respektojë rregullat e institucionit: - Duhet të respektojë orarin e ligjëratave, ushtrimeve dhe të jetë i vëmendshëm në orën mësimore; - Të mbajë disiplinën gjatë ligjëratave; - Është i obliguar posedimi dhe paraqitja e Kartelës studentore (ID-së) në teste dhe provim; - Gjatë hartimit të punimeve seminarike, studenti duhet t'i përmbahet udhëzimeve të dhëna nga mësimsdhënësi për realizimin hulumtues dhe teknik të punimit.		